

הספין הבא: צבא העם

הטייסיים וחיילי היחידות המיוחדות, ההאשמה בדבר אליטיזם וקליקה סגורה והדרה של אוכלוסיות כבר החלה לתפוס, ואם תלובה היא רק תעמיק ותלך. השיור לא שכנויות, לאליטיזם, לחבר-מביא-חבר במטכ"ל יהפוך להיות שיחת הכלל. מי כמו נתניהו, שהזיקה לאחיו יוני חיברה בינו לבין סירת מטכ"ל, יודע איך זה עובד. הדרך מאן לאמירה שהמטה הכללי אינו מייצג את העם - קצרה. העם אכן משרת בצבא. אבל הקצינים הבכירים מנותקים מהעם. ולא יעזור לאף אחד לספור את כמות הקצינים שבאו מעדה זו או אחרת, או משכבה סוציאקונומית שאיננה תואמת את הסיפור הנרטיב תפוס תאוצה.

הספין של ראש הממשלה יכול, כמובן, רפורמה. היא תכלול את שינוי שיטת בחירת האלופים והרמטכ"ל בראשם. ייצוג הולם יותר לכל מגזרי העם ובכלל זה מתחילים וחרדים, חוץ מהערבים כמובן, במטה הכללי. אולי אף מינוי רמטכ"ל שלא דווקא צמח בשורות הצבא. כזה שיש לו ראייה "טרייה", שאין לו חברים או נאמנויות בתוך המערכת שעלולים לכבול את ידיו מלבצע שינויים נדרשים. ולקינוח, ייתכן שיש לשקול את הכפפת צה"ל לרשות החברות הממשלתיות. שכן מהו הצבא אם לא חברה ממשלתית אחת גדולה. תעלה טענה, שלא תישמע מצוצה מן האצבע, שיהיה בכך יתרון עצום שכן כך תתאפשר סינרגיה ארגונית עם התעשיות הביטחוניות הכפופות גם הן לרשות זו.

זו לא מהפכה, כך ייאמר לנו, אלה צעדים שבכלל יחזקו את הצבא. יגבירו שקיפות, בקרה וביקורת. יחזירו את האמון בין העם לצבא העם. אמון שהוא כל כך חיוני, שאין בלתו ביחסים העדינים שבין העם למגיניו. זה מצד דיק אפילו סדרת מפגשים בבית הנשיא בנושא "דמותו של צה"ל". האופוזיציה אולי לא תגיע, אבל היא בהחלט תזמן. ימים יגידו אם זהו תסריט דמינו, אפוקליפטי, או המשך טבעי לשגרת חיינו בזמן האחרון.

בקרב יידרש צה"ל לבצע רפורמה. האיום על הכשרות המבצעית מגולגל, במישרין ובעקיפין, במוצהר ובהיעדר תגובה הולמת לחיקו של הרמטכ"ל, הרצי הלוי. על פי השיטה הנהוגה כיום, לא ירחק היום והוא יואשם באופן ישיר, יחד עם חלק מאנשי המטה הכללי, בפגיעה בחוסנו של הצבא מתוך מניעים פוליטיים. הוא יושפל מעמדת "הרמטכ"ל הכושל בתולדות צה"ל" לעמדת "הרמטכ"ל הפוליטי הראשון שהחריב את צה"ל". יגידו שבגינה איבד "העם" את האמון ב"צבא העם". וכשהעם מאבד אמון, טוב את זה אנחנו יודעים, נדרשת רפורמה. האיום המתגבר, והסיכון הנובע ממנו, לא מותרים לראש הממשלה, שאלו הן דרכי פעולתו, ברירה אלא להפעיל את הכלי המרכזי והאפקטיבי הזה ששמור עימו למצבים בהם הגב נושק לקיר. הוא אינו יכול להרשות לעצמו שהפגיעה בצה"ל תדבק בו.

מוטיבציה להתנדבות, ודאי התנדבות שסיכון בצידה, היא עדינה וחמקמקה. מרגע שהוטל בה ספק אמיתי קשה כבר לעצור את הסחף. מחקר שביצע ב-2019 מארק לקלייר, פרופסור לכלכלה מאוניברסיטת פיירפילד בקונטיקט, הראה כי כשמתפרסמות ידיעות על אודות שחיתות בארגון הנשען על תרומות והתנדבות, הדבר גורם לירידה במוטיבציה ולנטייה לתרום ולהתנדב לארגונים באשר הם. ומשבר האמון הזה הוא קשה והדרך לשיקומו ארוכה. מחקר אחר, של תומס גרסיה, דוקטור לכלכלה וחוקרים נוספים מאוניברסיטת ליון בצרפת, מראה כי כשאנשים אמביוולנטים לגבי תרומה או התנדבות הם יכולים להשתמש בתחושה זו כדי להפסיק לתרום, מבלי לחוש אשמה על כך.

הכלל הוא: התנדבות, ובעיקר כזו הכרוכה בסיכון, דורשת מוטיבציה גבוהה במיוחד וזו נוצרת רק בסביבה נטולת ספקות. כשהם מתחילים לכרסם, המוטיבציה קורסת ובמצבי סיכון - ייתכן שהיא לא תשוב. כרגע שטייס מתחיל לערער על הסיבות שלמענן שולחים אותו למשימת הפצצה בארץ אויב, משימה ממנה הוא עלול לא לחזור, הסיכוי שיתנדב שואף לאפס.

את כל אלה בנימין נתניהו מבין. הוא יודע שזהו תהליך עומק, ושנוצרו שברים בלתי ניתנים לאיחוי. אלא שנתניהו לא טרוד בשיקום, אלא הוא כבר עסוק ביצירת הנרטיב. ולכן נשלפת המתקפה על ראשי הצבא. כמו השופטים, גם ראשי הצבא הם טרף קל יחסית שכן תרבותם אינה תומכת בהצהרות פומביות והסברים. הם מצפים לגיבוי, אבל לא סביר שייבקשו אותו בפומבי, ואם יפתחו את הפה, יואשמו בכך שהתבטאו פוליטית בעודם במדים. עוד בדומה לשופטים, כך לגבי הקצונה הבכירה,

בדומה לשופטים, כך לגבי הקצונה הבכירה, הטייסיים וחיילי היחידות המיוחדות, ההאשמה באליטיזם ובקליקה סגורה והדרה של אוכלוסיות כבר החלה לתפוס ואם תלובה רק תעמיק ותלך

ד"ר איתי שילוני הוא מייסד ומנכ"ל S2R, חברה לייעוץ ארגוני אסטרטגי ומרצה עמית בביה"ס אריסון למינהל עסקים באוניברסיטת רייכמן

page

363